ПРОЈЕКАТ РЕАЛИЗАЦИЈЕ ПРЕВЕНТИВНО-ЕДУКАТИВНЕ КАМПАЊЕ ЗА БРЗИНУ

"ОДУЗМИ ГАС, А НЕ ЖИВОТ“

кампања, ЈУЛИ – АВГУСТ 2014. године

1. УВОД

Брзина је један од основних фактора ризика у саобраћају (Wegman, et al., 2006). Наиме, веће брзине кретања возила доводе до већих ударних брзина, а самим тим и до тежих повреда. Укратко, може се рећи да веће брзине кретања возила имају за посљедицу већи степен ризика од настанка незгоде, а самим тим и тежине посљедица (Aarts, 2004).

Многобројне студије истраживања су спроведене са циљем да се покаже однос између брзине кретања и саобраћајних незгода. Тако су, резултати студије истраживања, чији су аутори (Finch et al., 1994), показали да пораст просјечне брзине кретања за 1 km/h, доводи до пораста у броју саобраћајних незгода за 3%. Са друге стране, смањење просјечне брзине кретања за 1 km/h, доводи до смањења у броју саобраћајних незгода за 3%. Већи ефекти су откривени за саобраћајне незгоде за погинулим. Наиме, пораст просјечне брзине кретања за 1km/h, доводи до повећања у броју саобраћајних незгода са погинулим за 5 %.

Aarts, et al., 2006, су открили да смањење просјечне брзине кретања за 1% доводи до смањења броја сабраћајних незгода са лакшим повредама за 2%, смањења саобраћајних незгода са тежим повредама за 3%, те смањења саобраћајних незгода са погинулим за 4%. У прилог овоме, говоре и друге студије истраживања, које показују да се број незгода повећава за 10 % (незгоде са лакшим повредама), до 16 % (незгоде са тежим повредама), 22% (незгоде са погинулим), када просјечна брзина кретања порасте за 5 km/h (ETSC, Managing Speed, 2010).

Брзина кретања доприноси настанку незгоде у случајевима када су брзине кретања веће од дозвољених ограничења или веће од услова које владају у саобраћају (неприлагођена брзина, на примјер: због кише, магле, поледице и леда, густине саобраћаја). Упркос, томе OECD процјењује да брзина кретања доприноси једној трећини свих незгода са смртним исходом (OECD/ECMT, 2006). Такође, према процјенама OECD, у било ком тренутку око 50% возача чини прекршај са аспекта ограничења брзине кретања возила. Управо је то разлог зашто се промјене у понашању са аспекта брзине кретања разликују од осталих области. Наиме, расположиви подаци говоре да је само неколико земаља било успјешно у погледу предузетих активности на смањењу брзине кретања на путевима. Најбољи резултати су постигнути у Француској, гдје се смањење у настанку саобраћајних незгода са смртним исходом, у највећој мјери приписује смањењу брзине кретања. Такође, слични резултати су постигнути у Белгији (на свим путевима), Великој Британији (градске саобраћајнице), Холандији (ауто-путеви) и др. Оно што треба истаћи, јесте да су млади возачи, као категорија најчешћи починиоци прекршаја ограничења брзине кретања, да у највећем проценту учествују у незгодама, те да највише страдају (OECD, 2007).

2. ПОЗАДИНА КАМПАЊЕ

Брзина представља суштински проблем безбједности саобраћаја. Уствари, брзина кретања возила повезана је са свим посљедицама саобраћајних незгода. Ограничење брзине даје возачу информацију о сигурној брзини за путовање. Понашање посебно младих људи који управљају возилима може да буде веома опасно. Разлози за то су мноштво психолошких, социолошких, едукативних и осталих аспеката, жеља за доказивањем, мањак животног као и искуства у саобраћају, лоше процјене – процјењивање властитих способности и др.

У намјери да се овакво стање промијени, Агенција за безбједност саобраћаја заједно са осталим субјектима безбједности саобраћаја припрема кампању посвећену смањењу броја возача који не поштују ограничења брзине кретања возила на путевима, под називом **"ОДУЗМИ ГАС, А НЕ ЖИВОТ“.** Ова кампања има за циљ да повећа ниво безбједности саобраћаја у Републици Српској.

У циљу истицања важности брзине кретања возила, говоре подаци о броју саобраћајних незгода. У том контексту, у табели 1. су дати подаци о укупном броју саобраћајних незгода на подручју Републике Српске, посматрано са аспекта настрадалих лица и узрока саобраћајних незгода. Добијени подаци показују, да је неприлагођена брзина кретања возила други узрок саобраћајних незгода и да иста

учествује у укупном броју саобраћајних незгода са око 29%. Ако, овоме додамо и непоштивање одстојања између возила у току кретања, као узрок саобраћајних незгода, имајући при томе у виду, да је исти у функцији брзине кретања, онда је тај проценат знатно већи и иде до 40%.

***Табела 1**. Број саобраћајних незгода на подручју Републике Српске, БиХ, посматрано са аспекта настрадалих лица и узрока саобраћајних незгода, за период 2011.-2013.година (www.mup.vladars.net)*

	2011.	2012.	2013.	2014. јануар- мај
Број саоб.незгода	***9378***	***8441***	***8588***	***3112***
а) са погинулим лицима	***150***	***130***	***146***	***39***
б) са тешко повријеђеним лицима	***577***	***538***	***495***	***184***
в) са лакше повријеђеним лицима	***1526***	***1314***	***1472***	***554***
г) са материјалном штетом	***7125***	***6459***	***6475***	***2335***
Настрадало лица	***3382***	***2960***	***3089***	***1135***
а) Погинуло лица	***163***	***140***	***153***	***40***
б) Тешко повријеђено лица	***702***	***651***	***602***	***214***
в) Лакше повријеђено лица	***2517***	***2169***	***2334***	***881***
Узрок саоб.незгода				
а) Радње возилом у саобраћају	***2773 (29,58 %)***	***2486 (29,45 %)***	***2399 (27,93 %)***	***770 (24,74%)***
б) Неприлагођена брзина	***2624 (27,99 %)***	***2409 (28,54 %)***	***2461 (28,66 %)***	***938 (30,14%)***
в) Непоштивање п. пролаза	***1132 (12,07 %)***	***1004 (11,89 %)***	***1087 (12,66 %)***	***397 (12,76%)***
г) Непоштивање одстојања	***1041 (11,10 %)***	***922 (10,93 %)***	***1016 (11,83 %)***	***327 (10,51%)***

Кампања **"ОДУЗМИ ГАС, А НЕ ЖИВОТ"** за 2014. годину представља наставак кампање која је реализована у јуну 2013. године под слоганом **„Успори, живот је најважнији".**

У току кампање **„Успори, живот је најважнији"** проведене у априлу 2013. године реализоване су сљедеће активности:

- Министарство саобраћаја и веза је учествовало у утврђивању и дефинисању Методологије мерења и представљању резултата мерења. Представници Министарства саобраћаја и веза Републике Српске учествовали су у радио и телевизијским емисијама, а кампања је пропраћена и на веб страници МСиВ.
- Полицијски службеници МУП-а Републике Српске у оквиру својих редовних послова вршили су појачану контролу возача који не поштују ограничење брзине у складу са ЗОБС БиХ. Представници Министарства унутрашњих послова Републике Српске учествовали су у радио и телевизијским емисијама.
- Агенција за безбједност саобраћаја заједно са осталим субјектима безбједности саобраћаја учествовала је у изради плана кампање, те креирању летка, радио џингла и анкетног листића за кампању, које је уз пропратно писмо доставила свим јединицама локалне самоуправе и радио станицама. Директор Агенције у току превентивне кампање учествовао је у неколико радио и телевизијским емисијама едукативног и информативног карактера, а кампања је пропраћена и на веб страници Агенције. Агенција за безбједност саобраћаја по завршетку наведене кампање урадила је детаљан извјештај.
- Ауто – мото савез Републике Српске у оквиру превентивне активности набавио је уређаје за мјерење брзине, извршио мјерење брзине у складу са методологијом и планом, учествовао у изради и финансирању, као и дистрибуцији 10. 000 летака преко ауто мото друштава і финансирао израду радио џингла. Представници Ауто-мото савеза и ауто мото друштава учествововали су у радио и телевизијским емисијама. Ауто-мото савез Републике Српске спровео је акцију анонимног снимања брзина у Граду Бања Лука. Снимање је вршено на шест локација, а акција је трајала од 18.7.2013. до 23.7.2013. На основу измјерених брзина установљено је да 33 % учесника у саобраћају који су обухваћени мјерењем не поштују прописану брзину.
- ЈП „Аутопутеви Републике Српске" учествовало је у утврђивању Методологије мјерења брзине, одређивању локација за мјерење брзине, као и представљању резултата мјерења брзине.
- ЈП „Путеви Републике Српске" учествовало је у утврђивању Методологије мјерења брзине, одређивању локација за мјерење брзине, као и представљању резултата мјерења брзине.

- Кампању **„Успори, живот је најважнији"** подржало је преко 15 локалних радио станица, као и неколико телевизијских станица и дневних новина широм Републике Српске.
- Кампања је пропраћена на интернет страници Агенције за безбједност саобраћаја Републике Српске, интернет страницама укључених субјеката, као и на бројним другим интернет страницама.
- Град Бања Лука првом сједницом новоименованог Савјета за безбједност саобраћаја 05. јула 2013. године започео је наведену превентивну кампању.
- У ову кампању укључиле су и неколико јединица локалне самоуправе са различитим видовима учешћа (штампали летке, обезбиједили емитовање радио џингла на локалним радио станицама, у сарадњи са Полицијским станицама и ауто мото друштвима дијелили летке и сл.).

3. КАМПАЊА "ОДУЗМИ ГАС, А НЕ ЖИВОТ“

3.1. Субјекти укључени у реализацију кампање

Субјекти укључени у реализацију кампање и одговорне особе:

	Назив субјекта:	**Одговорна особа**
1.	Министарство саобраћаја и веза Републике Српске	Наташа Костић
2.	Министарство унутрашњих послова Републике Српске	Горан Шмитран
3.	Агенција за безбједност саобраћаја Републике Српске	Милија Радовић
4.	Ауто мото савез Републике Српске	Јелица Лубура
5.	Јединице локалне самоуправе	Начелници надлежних одјељења

3.2. Елементи кампање

Елементи из којих се састоји кампања **"ОДУЗМИ ГАС, А НЕ ЖИВОТ“** су:

3.2.1. Циљ кампање

Циљ провођења кампања **"ОДУЗМИ ГАС, А НЕ ЖИВОТ“** је повећање нивоа безбједности саобраћаја у Републици Српској, смањењем број возача који прелазе ограничену брзине кретања возила.

Кампањом се жели утицати на промјену ставова о важности и значају ограничења брзине и преношење поруке учесницима у саобраћају колико је важно поштовати ограничење брзине кретања. Реализацијом ове кампање очекује се повећање учесника који поштују ограничење брзине кретања, чиме би дошло до смањења броја настрадалих лица у саобраћајним незгодама и измјене у структури повреда (значајно смањење тежине повреда и мања смртност).

Овај циљ може се достићи само мултидисциплинарним приступом, на првом мјесту едукацијом учесника у саобраћају и примјеном репресивних и превентивних мјера.

3.2.2. Популација (циљна група)

Циљна група којој се у кампањи обраћамо, су возачи свих старосних доби. Приликом одабира циљне групе није рађена детаљна анализа популације, него је кампања усмерена на широку масу возача.

3.2.3. Порука кампање

Порука кампање биће усмјерена возачима свих старосних доби.
Порука ове кампање је:

"ОДУЗМИ ГАС, А НЕ ЖИВОТ“

3.2.4. Средство преношења поруке

Порука кампање **"ОДУЗМИ ГАС, А НЕ ЖИВОТ"** преносиће се средствима масовне комуникације, укључујући телевизију, радио, штампане материјале и интернет.

Штампани материјал:

- летак,
- плакат.

Аудио-визуелне поруке – ТВ спот:

- видео спот (креиран од стране правног лица изабраног путем јавних набавки).

Аудио порука:

- радио џингл.

3.2.5. Период извођења кампање

Кампања ће се спровести у периоду од 22. јула до 22. августа 2014. године. Прво снимање је обављено, а друго снимање ће се обавити после превентивног дијела.

3.2.6. Подршка кампање

У подршку кампањи поред наведених субјеката треба укључити и личности из политичког и јавног живота Републике Српске, као и разна удржења.

Значајан фактор за добар проток информација између субјеката укључених у кампању и циљне групе представљају медији.

Подршка медија обухвата:

- учестало емитовање промотивног спота,
- учестало емитовање промотивног радио џингла,
- прављење репортажа и извештаја о овој теми,
- емитовање специјалних радио и ТВ емисија на ову тему,
- прављење новинских чланака и извештаја на тему кампање, итд.

3.2.7. Финансијска средства

Кампања ће се провести у складу са расположивим финансијским средствима која су ограничена.

Провођење кампање реализоваће се у сарадњи са субјектима који се баве безбједношћу саобраћаја у Републици Српској. У оквиру овог пројекта вршиће се :

- контрола брзине кретања возила од стране полицијских службеника МУП РС;
- израда, штампање и дистрибуција летака и плаката;
- емитовање видео спота кампање;
- емитовање радио џингла на радио станицама у Републици Српској;
- учешће у радио и телевизијским емисијама;
- учешће у писаним медијима са текстовима о посљедицама вожње брзином веће од дозвољене брзине кретања.

У недостатку финансијских средстава кампање:

- неће се вршити детаљно истраживање проблема вожње брзином веће од дозвољене брзине кретања у Републици Српској,
- неће бити идентификације (избора) и истраживање циљне групе чија се промјена понашања очекује (млади возачи, возачи са дужим возачким стажом, старији возачи, возачи професионалци),
- период провођења медијског дијела кампање је објективно кратак,

- неће се вршити одабир експерименталне и контролне групе како би се провјерили могући резултати кампање,

4. РЕАЛИЗАЦИЈА КАМПАЊЕ

За реализацију кампање, неопходно је извршити одређене радње и обезбиједити потребна средства.

У току наведене кампање субјекти укључени у реализацију ће одрадити следеће:

- Министарство саобраћаја и веза ће учествовати у утврђивању и дефинисању Методологије мерења и представљању резултата мјерења. Представници Министарства саобраћаја и веза Републике Српске учествоваће у радио и телевизијским емисијама, а кампања ће бити пропраћена и на веб страници МСиВ.
- Полицијски службеници МУП Републике Српске у оквиру својих редовних послова вршиће појачану контролу возача који не поштују ограничење брзине у складу са ЗООБС БиХ и предузимати неопходне мјере. Представници Министарства унутрашњих послова Републике Српске учествоваће у радио и телевизијским емисијама, а кампања ће бити пропраћена и на веб страници МУП.
- Агенција за безбједност саобраћаја (у даљем тексу: Агенција) ће припремити план кампање и уз пропратно писмо доставити свим јединицама локалне самоуправе, финансирати ће, израду и емитовање видео спота и штампати, 5000 летака и 500 плаката. Свим радио станицама доставиће радио џингл за кампању. Представници Агенције, учествоваће у радио и телевизијским емисијама које ће пропратити кампању, те ће кампања бити пропраћена и на веб страници Агенције. Агенција ће по завршетку кампање сачинити детаљан извјештај о реализацији кампање.
- Ауто-мото савез Републике Српске спровешће истраживања које се односи на поштовање ограничене брзине кретања учесника у саобраћају прије и после проведених превентивних и репресивних активности (анонимно мјерење брзине). Ауто-мото савез Републике Српске финансираће израду летка, плаката, радио џингла, као и штампање 10 000 летака и 200 плаката. Преко ауто-мото друштава вршиће се подјела летака и постављање плаката на мјестима погодним за плакатирање на подручју Републике Српске. Представници АМС РС и ауто мото друштава учествоваће у радио и телевизијским емисијама које ће пропратити кампању. Кампања ће бити пропраћена и на веб страни АМС РС и ауто-мото друштава. Учесници у саобраћају биће информисани о кампањи у свакодневим информисањима о стању и проходности путева у медијима, од стране ИНФО –центра АМС РС, од почетка до краја кампање.
- Јединице локалне самоуправе у складу са својим могућностима ће кроз различите видове пропратити наведену кампању (обезбједити на локалним радио и телевзијским станицама емитовање радио џингл и видео спот за кампању, вршити појачане контроле и др.).